

Gyermekekézen százsorszép

A Szegedi Kenderfonó óvodájában szöske kisfiú, Pálfi Gabika dörgöli álmos szemét, most ébredt, jött érte anyukája. Pálfi Istvánné otthon érzi magát itt, kisgyermek korában őt is ide hozta minden reggel a ma-

— Szerettem ide járni —
mondja a fiatalasszony —
másra nem is nagyon em-
lékszem, majd húsz év telt
el azóta. Rózsika óvónéni he-
gedült nekünk, már akkor is
itt volt a Berta óvónéni,
meg Ági óvónéni, ünnepélye-
ken sokat szerepeltünk.

SZERETETTEL

gyári óvoda vezetője. Kedves mosolyú asszony, ha a gyermekekről beszél, szavaiból csordul a szeretet. Nem érez fáradtságot, pedig a vezető óvónői tennivalók mellett most neki is van egy csoportja, örömmel foglalkozik az apró emberpalántákkal. Idén lesz húsz éve, hogy ebbe az óvodába jött.

Sok olyan dolgozója van a gyárnak, akiben az ő felügyelete alatt nyiladozott az értelem, neki szedett százszerzépét séta közben, tőle tanulta az első verseket. Most sorra bemutatja a különböző csoportok terméit, csöpp sajnálkozással, hogy elég szűkösen vannak.

AZ ÓVODÁBAN

egyikük horkol is, másik úgy nyúlik el ágyacsáján, mint egy felnőtt. A szoba sarkában térelválasztó, mögötte kicsi székek, babák, a kiscsoportosok még szeretnek elbújni játszani, félénkebbek. Délelőtt az Úttörő téren százsorszépet találtak, csöppnyi markukba szoftították, majd megörökítették a rajzlapokon. A középső csoport már ébredszik. Mária óvónéni, aki vigyázó szemeit rajtuk tartja, nagymamájától, édesanyjától örökölte rajongását hivatása iránt. Segít öltözködni a gyermekeknek, az ajtóig kíséri őket. Amikor meglát, felragyog a tekintete.

— Hadd büszkélkedjem a
gyerekeimmel! A közlekedé-
si témájú gyermekrajz-pá-
lyázatról elhozták négy és fél
éves „művészeim” a zsüri
különdíját. A nyertesek: He-
gyes Norbert, Klapcsik La-
ci, Kocsis Sanyi és Onczay
Csilla.

A különdij egy aranyos kis maci, csodálatosan tiszta, mert a gyerekek megbeszéltek, hogy azzal nem játszanak, a terem díszes maradt.

Báboznak is, így fejlődik beszédképességük, gyarapodik a szókincsük. A nagyknál kiállítás, ők maguk rendezték saját rajzaikból. Amint felrakták a képeket, rögtön megszületett a bírálat is, melyik a legszebb, melyik legjobb. Igazságos véleményyt alkotnak, ők még nem tudnak színelelni, azt mondják, amit éreznek. Nagyon szeretik a zsírkréta színeit, szabad foglalkozás idején is rajzolnak sokan. A korszerű neveléshez hozzátartozik, hogy az óvodásokat a számok világába is bevezetik, játékos formában. Ehhez most rendeltek meg egy szemléltetőeszköz-rendszert, 35 ezer forintért. A gyár megveszi a játékokat, a központilag előírt eszközöket, de igen sokat maguk az óvónők készítenek. Van magnetonfonjuk, diavetítő, dianéző, minden felszerelés adott, ami a foglalkozásokhoz kell. Az udvaron homokozó, mászófa, sziklakertben teknősbéka-k várják a nyarat, a gyerekszivaját, kacagást. A bölcsőde és az óvoda közös konyhájában az életkornak megfelelő étrend szerint főzik az ízeset és táplálót ebédeket. Tízórai helyett limonádét kapnak a gyerekek, roppan a sárgarépa a foguk alatt, vagy almát esznek, hiszen nyolc órákor reggeliztek, pontosan délben pedig ott az ebéd.

KEVÉS
FÉRŐHELY

FÉRŐHELY a gyár szociálpolitikai osztályának vezetője, mielőtt az óvodába kísért, elmondta, hogy szükségférőhelylyel együtt egyszerre 90 gyermeket tudnak elhelyezni. Az átlagos napi létszám

Április 1-től:

Munkaidő-csökkentés a postánál

A Minisztertanács határozatának végrehajtására a közlekedés- és postaügyi miniszter a munkaügyi miniszterrel együttesen rendeletet adott ki a Magyar Posta dolgozóinak munkaidő-csökkentéséről. A rendelet szerint a munkaidő-csökkentés a postai szolgáltatások színvonalát, folyamatosságát és zavartalanlását nem ronthatja, a dolgozók munkabéretét nem csökkentheti. Követelmény az is, hogy a kieső munkaidőalapot a posta saját erőből pótolja.

A postaigazgatóságok a hivatalok vezetőivel megbeszélve intézkedési tervet készítettek a zavartalan átmenet, a folyamatos szolgáltatás és a kieszorult munkások pótlása érdekében.

71, de ennél sokkal többet beírtak. Esetenként szükségmegoldásokra kényszerülnek, bár általában a szülők szabadsága és egyéb okok folytán nincs bent minden beírt gyerek. A férőhelyek számát éppen az ő érdekükben nem lehet emelni, így is nagy a zsúfoltság. Évekkel ezelőtt a körzetbe tartozó, nem gyári gyerekeket is felvették, ám a gyermekgondozási segély bevezetése óta a kenderfontgyári bölcsőde szinte százszázalékosan adja az utánpótlást, egyre kevesebb kívülről szülő igényt tudják kielégíteni. Előnyben részesítik természetesen a vízújszegedi gyárból, a KSZV központjából, a jutaárugyárból érkező jelentkezéseket. Hat óvónő dolgozik az óvodában, valamennyien óvónői képesítéssel. A fenntartás költségeit a részesedési alapból fedezi a gyár, az 53 férőhelyes bölcsődével együtt 950 ezer forint összegben. Ehhez jön még a szülői hozzájárulás, ami a gyermekek számától, a szociális helyzetől és egyebektől függően 250 ezer forintot tesz ki összesen. Ezek rideg számok, de rengeteg gondoskodás, féltő áldozatvállalás van mögöttük. A gyárnak nem mindegy, hogy a csarnokokban dolgozó anyák biztonságban tudják-e gyermeküket, vagy az egész műszak alatt aggódnak értük. Ez a gondoskodás nemcsak a jövőendő nemzedéknek szól, hanem azoknak a munkásoknak, munkánőknek is, akik most teremtik meg utódaik létalapját, azt az anyagi és erkölcsi bázist, amelyről gyermekeik indulhatnak az életbe.

Bálint Ibolya

csökkentés tánál

A rendelkezés a posta forgalmi szolgálatára vonatkozik, s 33 000 dolgozót érint. (MTI)

Próba az ü

Munkaerő-foglalkoztatás, rugalmas bérpolitika

Beszélgetés Buda István államtitkárral

Az utóbbi évtized iparfejlesztésének egyik legfontosabb eszköze a vidéki ipartelepítés volt, ami kettős célt szolgált: egyrészt a termelőerők terzszerűbb, egészségesebb elhelyezését, másrészt a vidék iparosítását, a még szabad munkaerők foglalkoztatását. Az elmúlt években létrehozott vidéki üzemegységekben viszont az átlagosnál alacsonyabb a szervezettség, a termelékenység, egyszerűen, baj van a munkaerő foglalkoztatásának hatékonyságával. Mire vezethető vissza ez a jelenség: az ipartelepítési koncepció hibáira, vagy arra, hogy az illetékes helyi szervek általában kevés gondot fordítottak az ipar „fogadására”?

— Roppant egyszerű lenne azt válaszolni, hogy „is — is...” A dolog azonban ennél bonyolultabb, és ezért kissé messzebből kell kezdenem: az iparfejlesztési koncepciók mindig magukon viselik a gazdaságfejlesztés jellegét. A vidéki iparfejlesztés gyakorlatát más követelmények és célok jellemezték az extenzív fejlesztés időszakában, amikor a legfontosabb és viszonylag gyorsan megoldandó feladat volt a még szabad munkaerő foglalkoztatása, egyúttal az ipar Budapest-centrikusságának mérséklése. Illusztrációként Bács-Kiskun megye példája: 1960 és 1970 között 28 budapesti székhelyű ipartelep létesült, az iparban dolgozók száma kétszeresre, a részükre kifizetett bértömeg háromszorosra emelkedett. Az új ipartelemek természetesen hozzájárultak a városok és a nagyközségek fejlődéséhez is.

— Átlépve a gazdaságfejlesztés intenzív szakaszába, ismét más célok, feladatok előtt állunk: a hatékonyság, a szervezethezesség, a termelékenység növelése, fejlesztése, illetve ezek feltételeinek a megteremtése jelentik ma a legfontosabb tennivalóinkat.

E feltételek megteremtésében viszont a vidékre telepített üzemrészek – többek között műszaki-technikai színvonaluk, gyártmánystruktúrájuk és egyéb körülményeik miatt – hátrányosabb helyzetből startolnak. Melyek hát a továbbfejlesztések esélyei, lehetőségei?

— Való igaz: a hatvanas évek elején-közepén létrehozott vidéki ipartelek egy részét még ma is az átlagosnál alacsonyabb hatékonyság jellemzi. Visszazethető ez az ipartelepítés bizonyos fokú — a telefonfók és az ipart fogadó területek szempontjából érthető, de a népgazdaság szempontjából vitatható — siettetésére. S bár az ipartelepítés még így is elősegítette az ésszerűbb termékszerkezet kialakítását, de együttjáró a vidéki ipartelek alacsonyabb technikai színvonalával, ami jó részét a telepítő vállalatok magatartásával, gyakorlatával függ össze. Ismert dolog, hogy a vidéki ipartelepeket általában az anyavállalatnál fölösleges, sokszor már selejtezésre érett gépekkel, berendezésekkel szerelték fel. Ha ehhez még hozzávesszük a munkaerő alacsonyabb szakképzettségét, vagy éppen szakképzetlenségét, akkor nem is nagyon kell további magyarázatokra bocsátkozni.

az alacsony hatékonyságot
illetően.

— Fejlesztéspolitikánk alapja, hogy korszerűsíteni kell — például rekonstrukciókkal — a meglévő ipari vállalatokat és telepeket. Ezzel párhuzamosan az alacsony hatékonysággal működő munkahelyeket, üzemeket fokozatosan meg kell szüntetni, többek között azért is, mert csak így tudjuk — természetűen, átcsoportosításokkal — a korszerű technikával felszerelt, dinamikusan fejlődő iparágak, vállalatok munkaerő-szükségletét kielégíteni.

— Ma már egyre jobban felismerik ezt a követel-
ményt a megyékben is. Például Fejér megyében nem engedik, hogy a területükön további, teljesen új termelési profilát képviselő vállalatok jelenjenek meg, hanem a — termékprofil szempontjából amúgy is túlságosan sokszínű — meglévő munka-
helyek fejlesztésére koncentrálnak. Ma már nem lehet cél, hogy csupán egy-egy községben, vagy kisvárosok belül törekedjenek a foglalkoztatási gondok megoldására. Nagyobb egységekben — megyékben, illetve gazdaságkörzetekben — kell gondolkodni, és egy-egy földrajzilag is jól megválasztott telepítéssel ipari vonzaskörzeteket kell kialakítani.

Hatékonyaság, megfelelő ösztönzés nélkül nem képzelhető el. Ha el akarjuk érni, hogy a bérek ösztönözék a gazdasági növekedést akkor nemcsak azt kell vizsgálni, hogy a feltételezett gazdasági növekedés milyen ütemű béremelkedést tesz lehetővé, hanem azt is, hogy milyen béremelkedési ütem mellett valósítható csak meg a tervezett gazdasági fejlődés. Vagyis: a bérek emelése nemcsak a lehetőségek től, hanem gazdaságfejlesztési szándékainktól is függ. vé kell tenni. Ebből a szempontból milyenek ítéli meg Buda elvtárs a jelenlegi bérpolitikát és bérezési gyakorlatot?

— Ma már közhelyszerű igazság, hogy a társadalmi aktivitás egyik fontos mozgatórugója az anyagi és az erkölcsi ösztönzés. Népgazdasági szinten viszonylag pontosan meghatározható, hogy bizonyos gazdasági fejlődés milyen mértékű bérszínvonal-növekedést tesz lehetővé. Ez az átlag azonban iparáganként, sőt munkahe-lyenként is a mindenkori gazdaságfejlesztési célok szerint differenciálódik. Csak emlékeztetni szeretnék arra, hogy nálunk a nemzeti jövedelem emelkedésével azonos mértékű a lakossági fogyasztás növekedése, tehát a gazdasági növekedéssel arányosan emelkedik a lakosság életszínvonala. Ez azt is jelenti, hogy bérpolitikánk elvi alapjai helyesek. Más kérdés, hogy a konkrét módszerekkel, a mindennapi bevezetési gyakorlattal kapcsolatban sok és többnyire jogos kritika hangzik el.

— Feldául, hogy a központi bérpolitika nem mindig érvényesül a vállalati gyakorlatban. Másképpen fogalmazva: a vállalatok fejlesztési elképzeléseiből gyakran hiányzanak a bérpolitikai megfontolások. Inkább csak azt nézik, hogy miből és mennyit lehet elosztani, de arra kevesebb a példa, hogy bizonyos vállalatgazdasági célok elérését előre is ösztönözzék a bérezéssel.

— Pedig a népgazdaság általános bérpolitikájában felfedezhető ez a motívum. Ezzel kapcsolatban csak a tavalyi, központi béremelésre az az kiegészítő meg

tani bérintézkedésekre, szakmai bérek országos táblázatának, valamint a bértarifa-rendszernek folyamatban levő kidolgozására, sőt a rendszeresen alkalmazott bérpreferenciákra utalnék. A bérpolitikát időről időre meghatározó központi intézkedések azonban csak akkor érhetik el céljukat, ha állandóan fejlődik a vállalati bérpolitika is, ha a központi intézkedéseket kellő rugalmassággal a munkahely adottságaihoz, sajátosságaihoz igazítják.

A központi bérpolitikát is át-, meg átszövi a kivételek, kedvezmények — szaknyelven: a preferenciák — rendszere. Nem hátráltatják-e ezek a kivételek az alapelv következetes megvalósítását?

— Nm! A bérpreferenciák a felhasználót béralapnak mindössze fél százalékát érintik. Másrészt: bérpreferenciák nélkül nincs rugalmas, hatékony ösztönzés. Nem ártana, ha ezt tudomásul vennék a munkahelyeken is. Nincs olyan szabályozórendszer, ami minden esetben, minden munkahelyen maradéktalanul betölthetné a feladatát. Ismétlem: a vállalatoknál és intézményeknél éppen erre a rugalmasságra lenne szükség. Kicsiben, éppen olyan — a vállalat fejlesztési céljaihoz igazodó — helyi preferenciákat kellene alkalmazni, mint ahogy ezt a központi bérghazdálkodásban is tesszük. Ezzel kapcsolatban még csak annyit: a gazdálkodás szinte valamennyi területén megtalálhatók a preferenciák, éppen azért, mert a gazdálkodásban nemcsak a szűken vett közgazdasági, hanem politikai érdekek, szempontok is jelen vannak, és ezeket nem szabad figyelmen kívül hagyni. Egyébként: az idén és jövőre, a preferenciákat egy részét speciális feladatok — létszám-megtakarítás stb. — fokozottabb ösztönzésére akarjuk felhasználni.

Végül még egy téma: a munkaügyi tevékenység ma már a legfontosabb vállalatgazdasági feladatok közé sorolható. Ebből a szempontból hogyan ítéli meg a munkaügyi apparátus felkészültségét, illetve a minisztérium tevékenységét?

— Elképzelhetetlen, hogy valamilyen fejlesztési koncepciót a munkaügyi szakemberek véleménye, közreműködése nélkül alakítsanak ki. Ez alapvető és következtetően érvényesített követelmény a központi tervezésben, és annak kell lennie a vállalati gazdálkodásban is. A feltételes mód arra utal, hogy a termelőegységeknél még gyakran harmadrangú tényezőként kezelik a munkaügyet. Már ma is tarthatatlan ez az állapot, hiszen a munkaerőforrások lényegében kimerültek, a fejlesztési feladatokat — az anyagi termelés területén — lényegében csak a meglévő létszámmal lehet megoldani, márpedig ennek racionális módját elsősorban a munkaügyi szakemberek ismerik. Ez még akkor is igaz, ha a munkaügyi apparátus felkészültsége, szakmai képzettsége helyenként a kívánatosnál alacsonyabb, a kívánatosnál alacsonyabb. Eppen ezért rendszeresítetük a széles körű továbbképzést, ezért vezettük be a speciálisan munkaügyi képzettséget adó közgazdászoktatást. A szakember-ellátottsággal tehát nem lesz baj, de ezeket a szakembereket képzettségüknek megfelelően, feladattal és követelménnyel kell foglalkoztatni.

V. Cs.